

Нели Илиева, учител в Частна професионална гимназия „Банкер”, гр. София

ТЕСТ за ДЗИ по БЕЛ

Прочетете текста и отговорете на въпроси от 1. до 6.

Най-сложните и високо развити форми на колониален живот в света на насекомите са създадени от роднините на осите и пчелите – мравките. Някои живеят във вътрешността на растенията и стимулират тъканите им по такъв начин, че предизвикват образуването на шикалки, кухи стъбла или бодли с издути основи. Така мравките си осигуряват жилища „по поръчка”. Мравките листорези в Южна Америка строят гигантски подземни гнезда и пъплят оттам в безкрайни колонии, денем и нощем, унищожавайки дърветата. Те изгризват късче по късче всеки филиз, стъбло и листо и ги пренасят в подземното си жилище. Там те не изяждат растителната маса, а я сдъкват, превръщат я в тор и отглеждат върху него специален вид плесен, която им служи за храна. Дървесните мравки в Югоизточна Азия строят гнездата си от зашити едно за друго листа. Една бригада работнички съединява краищата на две листа, като дърпа едното с челюстите си, а другото – със задните си крака. Други мравки се заемат със зашиването им. Възрастните насекоми не могат да изработват копринени нишки, затова донасят на мястото ларви, като ги държат в челюстите си и леко ги стискат, за да ги накарат да отделят нишки. След това мравките строителки започват да местят тези живи туби с лепило напред-назад по съединените краища на листата, докато ги свържат здраво с копринени шевове.

Дейвид Атънбъро „Животът на Земята”

1. Текстът е откъс от:

- А) строго научен доклад за видовете мравки
- +Б) научнопопулярна статия за живота на мравките
- В) художествен разказ с анималистичен сюжет
- Г) публицистичен материал в защита на мравките

2. Според откъса мравките листорези живеят:

- А) във вътрешността на растенията
- Б) в гнезда от листа
- +В) в подземни гнезда
- Г) в надземни мравуняци

3. Кое от следните твърдения е НЕВЯРНО според текста:

- +А) Мравките листорези се хранят с листа и стъбла.
- Б) Копринените шевове, с които дървесните мравки слепват листата, се получават от ларви.
- В) Дървесните мравки строят гнездата си с челюсти и със задни крака.
- Г) Възрастните дървесни мравки не могат да изработват копринени нишки.

4. В кой от следните редове посочените думи и изрази НЕ са контекстови синоними?

- А) шикалки, кухи стъбла, бодли с издути основи – жилища „по поръчка”
- Б) плесен – храна
- В) ларви – живи туби с лепило
- +Г) мравки листорези – дървесни мравки

5. Подчертаният израз „късче по късче” означава:

- А) бързо и повърхностно
- Б) нежно и внимателно
- +В) постепенно и докрай
- Г) точно и прилежно

6. Според откъса най-впечатляващото в живота на мравките е:

- +А) организацията на труда
- Б) родството с осите и пчелите
- В) адаптивността на екземплярите
- Г) спецификата на храненето

7. При коя двойка отношението между думите е различно от отношението в другите двойки?

- А) лекар – хирург
- Б) спортист – лекоатлет
- +В) режисьор - сценарист
- Г) музикант - китарист

8. Попълнете местата за писане така, че в двойките да се запази отношението:

А) чаша – сервиз
цвете –
(букет)
..... – ято
(птица)

Б) шапка – вълна
блуза –
(памук, коприна...)
..... – лен
(рокля, панталон...)

9. В преносен смисъл изразът **вадя кестените от огъня** означава:

- +А) Извършвам трудна и опасна работа, а не получавам признание.
- Б) Преодолявам опасни препятствия, но придобивам блага.
- В) Успявам да спася нещо ценно от безмилостен и ожесточен враг.
- Г) За да направя впечатление, постъпвам безразсъдно.

10. Какви са подчертаните думи в стиховете:

Прострях бельото, днес що прах,
но духна вятър, вдигна прах,
и ми замеси, без да пита,
такава от прането пита,
че смъмрах сляпото небе,
но то... виновно то не бе.
(Крум Велков)

- А) синоними
- +Б) омоними
- В) пароними
- Г) антоними

11. В коя от посочените двойки думите имат едно и също значение?

- А) имигрант – емигрант
- Б) пристъпвам – престъпвам
- В) приписвам – преписвам
- +Г) риторика – реторика

12. В кое изречение НЕПРАВИЛНО е употребена главна буква?

- А) Миналата събота посетихме Рилския манастир.
- Б) Бях много впечатлена от Алековите фейлетони.
- +В) Читателите харесват Елинпелиновския хумор.
- Г) Изпратихме подписката в Народното събрание.

13. Този текст е откъс от статия в женско списание, която коментира актуалните модни тенденции. За всяко празно място изберете най-уместния от изразите, записани под текста:

(А) палто винаги е една добра (Б) – сега е моментът да я направите. Защото с коя друга дреха може и да се скриете, и да влезете елегантно наметната? Този сезон елегантността е в (В) – панделки, копчета. Цветовете са черно, бяло и жълто, а при (Г) преобладават вълната и кожата.

21. В кой от редовете НЕ е допусната правописна грешка?

- А) Заповедта на ректора предизвика негодование сред всички преподаватели и студенти от факултета.
- Б) Туристите бяха изтушени, но никой не беше пострадал сериозно.
- В) Възмущението ми нарастваше, защото никой не се усмеляваше да каже истината.
- +Г) За най-немошните осигурихме помощници.

22. В кое изречение поставената запетая е излишна?

- А) Най-добре се чувствам, когато приятелите ми са около мен.
- +Б) Чувствам се добре, само когато съм заобиколен от приятели.
- В) Когато приятелите ми са наблизо, се чувствам най-добре.
- Г) Само когато съм сред приятели, се чувствам добре.

23. На кои от посочените позиции трябва да се поставят запетаи в изречението?

Всички споделяхме идеята (А) в името (Б) на (В) която се водеха преговорите (Г) и бяхме готови (Д) да проявим максимално търпение.

- +А) АГ
- Б) БГ
- В) АГД
- Г) АВД

24. В текста са пропуснати 5 запетаи. Поставете ги.

Стигна до младата гора и се спусна към реката когато разбра по виковете им че са излезли от колибата. Щеше да бъде много лошо помисли си той ако я подпалеха. Но вероятността за това бе много малка тъй като подът бе настлан с каменни плочи.

Отговор: Стигна до младата гора и се спусна към реката+ когато разбра по виковете им+ че са излезли от колибата. Щеше да бъде много лошо+ помисли си той+ ако я подпалеха. Но вероятността за това бе много малка+ тъй като подът бе настлан с каменни плочи.

25. Прочетете текста и изпълнете задачите към него:

- А) Разделете текста на смислово обособени части. Формулирайте темата на всяка една от тях.
- Б) Предайте съдържанието на текста в резюме.

Нестинарството се мисли за Божия дарба. Изпадналите в транс нестинари, предимно жените, вещаят и предсказват времето, което идва, дали се задават радостни и сити дни, или болести, скъпотия и глад. Предсказват за отделни лица, но и за цялото село. Загледани надалеч, сякаш в отвъдното, нестинарите твърдят, че получават виденията си свише, не могат да си ги обяснят, но всички им вярват.

Главният нестинар получава това звание по наследство. И само той може да предаде на другите нестинари силата и магията на вдъхновението. Неговата къща е свята, там е параклисът с икони на Света Богородица с Младенеца на ръце, а също и на св. цар Константин и царица Елена. Тези икони той прекадява пред насъбралите се в дома му нестинари още с настъпването на Костандовския месец на 1 май, а с това предава и силата на светците върху нестинарите. Една от предпоставките за обредното посвещаване на нестинарите е задължителният пост. Те не пият алкохол, въздържат се от всяка лоша мисъл или действие.

Особено място в празника заема нестинарският, „светият” тъпан, който през цялата година се пази в черквата при иконата на св. Константин – и той по-стар от вековете, и той предаван от поколение на поколение, чак от митичните дни на началото на т. нар. свещена човешка история.

Огньят, символ на слънчевия диск, на горещото лятно слънце, свързва този ден и с вълшебната притча за самоволната жертва, която е най-скъпа на Бога. Еленът, който върху безсмъртните си рога сякаш носи кръста на Спасителя и неговата душа, винаги на този ден слизал от планината, за да бъде принесен в жертва. Една година само закъснял, защото трябвало да нахрани малките си. А когато се появил на оброчището, хората дори не го изчакали да си отпочине. Заклали го потен и уморен от бързане не почели светостта на неговата жертва. Оттогава той престанал да идва. Престанало и плодородието на земите им.

(Лилия Старева, „Български светци и празници”)

Разделяне на текста на части:

Част	Тема
Първа част	
Втора част	
.....	

Резюме:

.....

.....

.....

.....

.....

26. Коя от изброените творби НЕ е поема?

- +А) „При Рилския манастир” на Иван Вазов
- Б) „Градушка” на Пейо Яворов
- В) „Ралица” на Пенчо Славейков
- Г) „Септември” на Гео Милев

27. Свържете заглавието на всяка от изброените творби с цифрата, с която е означен жанрът ѝ:

А) „Паисий”	(1) лирическа миниатюра
Б) „Спи езерото”	(2) повест
В) „Чичовци”	(3) ода
Г) „Другоселец”	(4) разказ

Отговор: А – (3), Б – (1), В – (2), Г – (4)

28. Сънят и споменът са знаци за носталгията по изгубената родина в стихотворението:

- А) „На прощаване” на Христо Ботев
- +Б) „Заточеници” на Пейо Яворов
- В) „Помниш ли, помниш ли...” на Димчо Дебелянов
- Г) „Сън” на Никола Вапцаров

29. Посочете НЕВЯРНОТО твърдение.

- А) Повестта „Чичовци” и романът „Под игото” имат общи герои.
- Б) „Епопея на забравените” е поетически цикъл, който припомня на следосвобожденските българи идеалите на възрожденската епоха.
- В) Разказът „Дядо Йоцо гледа” изобразява събития и настроения от българския следосвобожденски живот.
- +Г) Одата „Българският език” е възхвала на славянската писменост.

30. Кое от изброените определения НЕ е подходящо за Алековия герой Бай Ганьо?

- А) безпардонен
- +Б) безличен
- В) бездуховен
- Г) безскрупулен

31. Кое от посочените стихотворения на Пейо Яворов има огледална композиция?

- А) „Ще бъдеш в бяло”
- +Б) „Две хубави очи”
- В) „Две души”
- Г) „Сенки”

32. Кой Елин-Пелинов разказ изкуството е представено като духовна потребност на човека?

- +А) „Косачи”

- Б) „Мечтатели”
- В) „На оня свят”
- Г) „Занемелите камбани”

33. Кой от изброените мотиви НЕ е типичен за лириката на Христо Смирненски?

- А) нерадостният живот на бедните в капиталистическия град
- +Б) пагубните поражения на капитализма върху живота на патриархалното село
- В) надигащият се бунт на онеправданите в бездушния свят на капитала
- Г) справедливият и хуманен бъдещ социален ред

34. Кой от изброените образи НЕ е типичен за лириката на Атанас Далчев?

- А) огледало
- Б) прозорец
- В) часовник
- +Г) икона

35. Името на кой разказвач е пропуснато в критическата оценка на Димо Казасов?

Най-характерното у героите на е тяхното мълчание. има великото изкуство да слуша тяхното мълчание и да извлича от неговите глъбини най-тънките звуци на човешките копнежи и страдания.

- А) Иван Вазов
- Б) Елин Пелин
- +В) Йордан Йовков
- Г) Алеко Константинов

36. Кой поет от началото на XX век издига призива за „оварваряване” на поетическия език?

- А) Христо Смирненски
- +Б) Гео Милев
- В) Атанас Далчев
- Г) Елисавета Багряна

37. Кой от изброените герои на романа „Железният светилник” е олицетворение на идеята за неспокойния творчески дух, неподвластен на патриархалните норми?

- А) Лазар Глаушев
- Б) Климент Бенков
- +В) Рафе Клинче
- Г) Аврам Немтур

38. Кое от изброените понятия НЕ назовава етап от развитието на българския модернизъм?

- А) индивидуализъм
- Б) символизъм
- В) експресионизъм
- +Г) хуманизъм

39. Какви тропи и фигури на езика са подчертаните изрази?

- А) пък тогаз нека измръзнат жили,
пък тогаз нека изгния в гроба!
 („Майце си”, Христо Ботев)

.....
 Отговор: анафора

- Б) предател верен и жив предвестник
 на нови тегла за сиромаси (...)
 („Елегия”, Христо Ботев)

.....
 Отговор: оксиморон

40. Кое от изброените понятия е излишно?

- А) експозиция
- Б) кулминация
- В) епилог
- +Г) поанта

41. Прочетете откъсите от одата „Левски” на Иван Вазов и коментирайте в обем до 4 страници проблема за чудодейната сила на апостолското слово.

Девет годин той
скита се бездомен, без сън, без покой,
под вънкашност чужда и под име ново
и с сърце порасло и за кръст готово
и носи съзнание, крепост, светлина
на робите слепи в робската страна.
Думите му бяха и прости, и кратки,
пълни с упование и надежди сладки.
Говореше често за бунт, за борба,
кат за една близна обща веселба,
часът на която беше неизвестен;
изпитваше кой е сърцат, сиреч честен,
участник да стане във подвига свят;
всяк един слушател беше му и брат.
(...)
днес в селото глухо, утре в някой град
говореше тайно за близний преврат,
за бунт, за свобода, за смъртта, за гробът
и че време веч е да въстане робът;
че щастлив е оня, който дигне пръв
народното знаме и пролее кръв,
и че трябва твърдост, кураж, постоянство,

че страхът е подлост, гордостта – пиянство,
че равни сме всички в големия час –
той внасяше бодрост в народната свая.
И всякоя възраст, класа, пол, занятие
взимаше участие в това предприятие:
богатий са парите, сюрмахът с трудът,
момите с иглата, учений с умът
(...)

Той не знайше отдиш, ни мир, нито сън,
обърнал се беше на дух, на огън.
Думата си цяла лейше в едно слово,
понявга чело си мръщеше сурово
(...)

От лице му мрачно всички се бояха,
селяните прости светец го зовяха,
и сбрани, сдушени във тайни места,
слушаха със трепет, с зяпнали уста
неговото слово сладко и опасно.
И тям на душата ставаше по-ясно.

.....
И семето чудно падаше в сърцата
и бързо растеше за жътва богата